

## VELIMIR LAZNIBAT

### I LEKTORI GRIJEŠE

Pisan je ovaj rad sa lektorskog gledišta i iz iskustva. U njemu se bavim pogreškama koje lektori propuštaju i kojih, na žalost, nije mali broj. Zato je ovaj napis praktične naravi. Mada je »bavljenje« jezikom apstraktna djelatnost, lektorski je rad konkretan posao. To je razlog više da ovaj napis bude konkretan, s primjerima.

Ne navodim izvora, ne prozivam ni autore, ni lektore. Neka ostanu anonimni, da nam se zlurado i nenavidno ne naslađuju i oni što nas mole da im tekstove i »grijehe« u njima ispravljamo.

Poredio sam razne književne tekstove, udžbenike, članke iz više časopisa i biltena s njihovim rukopisima (poslije lektorskog rada). *Nije, dakle, riječ o dnevnim listovima*. Pa, kada lektorima odamo priznanje što su obavili znatan dio značajnog posla na poboljšanju tekstova i doista pridonosili kulturi izražavanja, opet imamo šta primijetiti o propustima koje bi trebalo, u okviru permanentnoga našeg usavršavanja, otklanjati.

Uz konstatirane pogreške i iznesene primjere misam dodavao gramatička objašnjenja da suvišnim gramatiziranjem ne opteretim izlaganje i da ne iznosim poznato, već naučeno. Pa, ipak, zalažem se za naše permanentno usavršavanje, organizirano i planirano, s evidencijom i dokumentom... Da je to potrebno, dokazat će, vjerujem, i ovaj napis. Štaviše, smatram da, bez obzira i na najvišu školsku spremu, samo izuzetno sposobni radnici mogu biti urednici, lektori, novinari i korektori. Njegovanje pravilnog književnog jezika dužnost je svih, a borba za njegovu jasnoću i ljepotu je i stvarni znak ljubavi prema domovini, koju ponosno zovemo svojom, jeziku, što ga časno zovemo materinskim, i prema svom pozivu. Ne volimo li svoj zanat, ostavimo i alat!

U pregledanom broju jedne bosanskohercegovačke periodične publikacije našao sam pogreške iz morfologije, iz sastavljenog



i rastavljenog pisanja riječi, iz sintaksičke stilistike i iz rastavljanja riječi, što upućuje da je, i uz sposobne urednike, lektor vrlo potreban.

Treba li lektorski preglédati i poeziju u izdavačkim radnim organizacijama? Treba. To znatnije neće usporiti objavljivanje knjige, a pridonosi otklanjanju pogrešaka, koje su najčešće, bilo iz nepažnje bilo iz neznanja, pravopisne naravi. Ako je lektor znalac, inzistirat će da se isprave i pogrešno obilježeni akcenti i dužine (Uporedimo li prvo i drugo izdanje Soneta Skendera Kulenovića, uvjerit ćemo se da poslije drugog izdanja pogrešaka više nema. A Skender je doista bio odličan poznavalac jezika. Ili: u Sabranim djelima Hamze Hume, pored pogrešaka »svake vrste«, pogrešno su ubilježeni akcenti, pa bi svakom Hercegovcu bilo smiješno čuti te, tako akcentirane, riječi.)

Iz nekih (prvih) zbirki mladih pjesnika s našega područja za bilježio sam i ove pogreške (nije u pitanju silabički zahtjev):

lijet, tetreb, grmila, dragocijen, procjep;  
umrijeti će;  
nedaj;  
preda njih...

Nećemo se, valjda, pravdati pjesničkom slobodom?! A lektorima najčešće nije povjereno čitanje poezije prije njenog objavljivanja?!

I, dalje, iz tzv. političkog govora, razumijete li ovo:

Napori koji se ulažu u dalje napore za dalji samoupravni razvoj poljoprivrede i sela ... (Bolje da ne navodim izvore, zar ne?)

Ili: Razmotreno u cjelini, može se konstatovati da ...

I: Sa tematikom po kojoj se raspravljalo na sastancima ...

I ovo: Ostvarivanje Programa mjera na postepenom vraćanju radnika na privremenom radu u inostranstvu ...

Naravno, reći ćemo svi, potreban je lektor da se otklone nerazumljivosti. Ali nisu nam potrebni lektori koji dobro znaju samo pravopis i gramatiku. Jer, razumljiv tekst (č. razumljiv jezik) u javnim sredstvima je pitanje kulture naše današnjice. Sasvim je logičan zahtjev da svakodnevni praktični jezik ne bude ukalupljen, kao što ne mora biti ni umjetnički dotjeran, metaforičan, ali mora biti tačan i precizan da dobijemo potpunu informaciju koja se odlikuje čistim pogledom i besprijekornom jasnoćom. Zato su, prije svega, sintaksičko-stilske i leksičke intervencije naših lektora i najpotrebnije.

Poučavajući, davno, svoje novinare o jeziku i stilu, lektor »Politike« je razne »prazne fraze i kliširane izraze koji jezik i stil čine jednoličnim, siromašnim, suvoparnim i dosadnim« nazvao kancelarizmima. Danas ih je sve više, pogotovo onih uvriježenih, nepotrebnih i suvišnih, izraza iz naše administracije i iz društveno-političkog života. Kao lektor jednog biltena, jednog časopisa za društvena i kulturna pitanja i jedne izdavačke kuće, ne vjerujem da sam



uvijek i dosljedno uspio ispraviti sve suvišnosti i izraze bez pravog i punog značenja (ali borio sam se i tu borbu nastavljam). Navodim neke takve izraze, koje nisam htio propustiti bez ispravke, pa neka posluže kao primjeri:

- Politički život bio je *suspendiran*;
- ... da *budu u toku* problema;
- Postignute su *određene* slabosti; prisutan je *određen* broj propusta i slabosti;
- Posebna odgovornost *leži na* Savezu komunista;
- u *jednom manjem broju* organizacija; pasivan stav *jednog broja* osnovnih organizacija;
- *putem* delegiranja ostvaruju svoja prava;
- postigli su gubitke u prošloj godini;
- Vođena je široka diskusija *na planu* daljeg razvoja;
- ... postignute *na planu* dobrovoljnih akcija;
- ... postići *kroz* osposobljavanje; *kroz* razne oblike rada članovi su upoznati sa suštinom i sadržinom koncepcije;
- Pripremili smo paket aranžmana za odmore.

Može li jednostavnije? Može. Jednostavno, a da nije prazno, da je misaono i da je jasno i čitljivo — zahtjev je koji lektori moraju ispuniti.

Uvjerio sam se da lektori ispravljaju izvjesne ustaljene izraze, nalazeći povoljna i jednostavna rješenja; na primjer:

- Prema svemu do sada navedenom (Prema tome);
- značajna razlika (znatna), značajan broj (znatan);
- Očekivati je da ... (Treba i može se očekivati ...);
- Problem je daleko širi i kompleksniji (mnogo);
- ... ali uzimajući u obzir (s obzirom);
- putem telegrama su obaviješteni (telegramom);
- Govorim ispred svoje delegacije (u ime).

Pa, kada nam je to zasmetalo u napisima koje lektoriramo, onda nam moraju, još više, smetati poruke i informacije koje primamo sa slikom:

- Šaljite nam slike, priče, *vezane* za ljude, događaje ...
- To je *zacrtno* politikom razvoja; to je *utvrđeno* ukupnom politikom;
- ... konkretno uklapanje Saveza sindikata u ...;
- U 1980. godinu ulazimo sa 400 osnovnih organizacija;
- ... usmjereni od strane organizacija ...

Smatram da lektori malo koriste *deleatur* radi poboljšanja teksta. Nisu dovoljno hrabri da izbace i po čitav fragment u kojemu se samo ponavljaju ili parafraziraju iste, prethodno iznesene misli. »Pazi, ne diraj tekst!« — postaje glupo pravilo, a uzrokom je što



deleatur sve manje upotrebljavaju lektori za suvišne riječi, koje su pleonastičkog karaktera, ili su postale prazne u semantičkom polju. Navodim nekoliko primjera u kojima lektori nisu intervenirali:

- u *jako* aktuelnom vidu;
- označavaju kontinuitet na području izgradnje;
- na *jednoj* te istoj strani;
- prošlo je dosta *dugo* vremena;
- *daleko* najbogatije područje;
- zapisnik *sa* sjednice ...

### Anaforska zamjenica

Anaforsku (ili anaforičku) zamjenicu i intelektualci često krivo upotrebljavaju (ovaj-a-o) a lektori je uglavnom ne osjećaju i ne ispravljaju (u taj-a-o), čak i kada se njome ukazuje na dio ili smisao prethodnog teksta.

Zamjenicom *taj* trebalo bi, još češće nego zamjenicom *ovaj*, ukazivati ili upućivati na lice, predmet ili pojam, o kojemu je već bilo govora. Kada nas novi iskaz upućuje na prethodni tekst, obavezno je, smatram, upotrijebiti *anaforsku* zamjenicu *taj*, jer je demonstrativno *ovaj* već izgubilo pravo anaforsko značenje i zbog prostorne (u tekstu) i zbog vremenske (u kontekstu) udaljenosti, a to je posljedica što *ovaj* ne može učestvovati u takvom položaju kada subjekt više ne učestvuje u govoru.

Shodno tome, u svakom novom adekvatnom slučaju treba primijeniti pokaznu, tj. anaforsku, zamjenicu *takav* (ne: *ovakav*) za kvalitet i *tolik* (ne: *ovolik*) za kvantitet; dakle: na *ovaj* način, u *ovakvoj* prilici, *koliko* čega često treba ispraviti u: na *taj* način, u *takvoj* prilici, *toliko* nečega. Na primjer: *ovaj odnos* je sadašnji, u kojemu smo, a *taj odnos* je opisan u prethodnom tekstu. To, smatram, treba razlikovati.

Navodim dva primjera iz prvih rečenica novog poglavlja da bi zahtjev bio uvjerljiviji:

a) Prethodno se govori o međunarodnom lutkarstvu, a sljedeći odlomak počinje: »Ove i ovakve nade ...« Dobar lektor će to popraviti u: »Te i takve nade ...«

b) »U razgovorima o ovoj predstavi« treba ispraviti u: ... o toj predstavi«.

### Iz gramatike

U prevedenom književnom djelu (Valjda ni prevodiocu nije potreban lektor?) našao sam i ove grube pogreške:

- Vršimo *našu* dužnost;
- Tada bih vam ponudio *moj* skromni dom.

Najčešće lektoru promakne pogrešna kongruencija, obično iz nepažnje; npr.:

- Ako se ima u vidu, mnogo ćemo učiniti ...;
- ... o bjelini, svjetlosti i materiji, koji ...



To lektori uglavnom ispravljaju. Ali, rijetko su pravilno napisani ili ispravljani kongruentni odnosi sa prilogom *nekoliko*. Da se podsjetimo: *nekoliko* = za više od četiri; *nekolika* = samo za muški i srednji rod, manje od pet; *nekolike* = samo za ženski rod, manje od pet. Jesmo li imali takav slučaj? Ja jesam.

U naučnim i stručnim radovima, u priručnicima i udžbenicima našao sam na više mjesta pogrešan akuzativ *koga* mj. *koji* za neživo muškoga gramatičkog roda; npr.

— Ostao je problem *koga* će historičari morati i dalje istraživati.

Šta reći o tome da je takva pogreška stajala na prijavi za ispit na našem Univerzitetu (ispit, *koga*) više od dvije godine. To je dokaz da lektor mora pregledati i tiskanice, odnosno svaki štampani materijal.

Svojom nepažnjom propustili smo pokatkad nepravilne *oblike*, koji su neoprostive pogreške svakom lektoru:

- radiona, vježbaona mj. ... onica;
- gen. pl. braniocâ (u poeziji) i čitaocâ (u tv-dnevniku);
- komparativ: glatkiji mj. glađi, dugačkiji mj. duži, bliskiji mj. bliži, čistiji mj. čistiji itd.;
- gl. prilog sadašnji: ne dosežajući mj. dosežući; čak i: neznajući (sastavljeno);
- sastavljeno, pogrešno i često: *pritom*; ne razlikuju ni značenja: dokraja (= sasvim) i do kraja (= do svršetka) itd.

### Iz fonetike

Velika je pažnja potrebna kada ijekavski tekst ekaviziramo ili ekavski ijekaviziramo. Potonji slučaj prošao je sa znatnim pogreškama u podužem stručnom napisu, odakle bilježim sljedeće ekavizme, što su ostali, dosljedno svugdje:

sem, odeljenje, dole, poslednji, nedelja. (Kada sam autoru, dok je rad još bio u rukopisu, pred objavljivanje na to skrenuo pažnju, revoltiran mojim prigovorom, uzviknuo je: »Dobro, neka bude, ali ćemo to srediti 1 : 1; dakle, neka bude *nedjelja*, ali neka ostane *ponedeljak*.« Odustao sam. Ostade i *nedelja*.)

U vezi sa refleksom staroga jata često ne nalazimo pravilne lekseme: dospijeće, prispijeće, nasljeđe, bezbjednost, snabdijevanje; podrazumijevati, primijetiti, primijeniti, obezbijediti, dodijeliti; opredijeljen, oblijepljen, iscijeđen, primijenjen, dodijeljen ...

Toliko je već u upotrebi *sporazumijevanje*, da bi ga trebalo tako, pravilno, i pisati.

U vezi s glasom *h* češći su pogrešni oblici:

drhti, mj. dršće; ophrvala, mj. obrvala; othrvati, da ne bude: odrvati ...

Glas *j* često nedostaje u imperativu: razumi(j), čak i ubi(j).

Razvila se pretjerana upotreba *sa*, sasvim suvišno, gdje posve dobro stoji *s*; npr.: uporedo *sa* tim.



## Pravopis brojeva

Vrlo je česta pogreška što se iza rednih brojeva, u njihovim kosim padežima, izostavlja tačka a umjesto nje, pogrešno, pribavlja crtica i nastavak za odgovarajući kosi padež; npr., preminuo u 60-oj godini; od 6-e godine polaze u I razred; u 10-om retku ...

Još češće nalazimo nedosljedno pisanje crte umjesto prijedloga *do*: od 7—15 sati; od 1981—1985. godine ... Uostalom, takvu pogrešku nalazimo i u Pravopisu (izd. ćirilicom), u odjeljku *Brojevi* poglavlja *Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi*, gdje 92. član pod a) počinje: »Brojevi od 11—19 ...« što nije u skladu s odredbom: »Ako se u takvim slučajevima ispred prvog broja napiše prijedlog *od*, onda između brojeva ne treba stavljati crtu, nego napisati *do*.« [Pravopis, Pravopisni znaci, Crta, 133. član, pod a)]

Uvriježeno je mišljenje da brojkom ne treba početi rečenicu; dakle: Devetog augusta; ne: 9. augusta ...; Dvadeset deveta hercegovačka divizija; ne: 29. divizija ... Zašto? Iz estetskih razloga. Nepotrebno.

Sva druga pravila o brojevima lektori poštuju i pogreške redovito ispravljaju.

## Skraćenice

Najčešći je lektorski propust u vezi sa skraćenicom NOB (narodnooslobodilačka borba), gdje u kosim padežima treba bilježiti: NOB-a, NOB-u itd. jer je i u govoru dobila oblik promjenljive riječi, pa ne valja pisati: NOB-a, NOB-e, NOB-i ...

Sasvim je očito da lektor ne zna za kurent-pisanje skraćenica kada je *avnojski* put prepravio u *AVNOJ-ski*, a *Subnor* u *SUBNOR-a*.

Rijetko možemo naći pravilno: Unesko, Uneska, Unesku; već pogrešno: UNESKO, UNESKOA i sl.

Dalje, česta je pogreška u vezi s promjenljivošću skraćenica, sastavljenim pisanjem prvog i posljednjeg slova; npr., dr = doktor. Nije u pitanju ni veliko slovo ni tačka, nego promjenljivost takve skraćenice: dr, dra, dru ... drom (pravilno) što mnogi zanemaruju i proizvoljno bilježe. (Osobito je ružno kada i u glasilu univerziteta nalazimo: dr u nominativu, a u svakom kosom padežu: d-ra, d-ru ...) Nije, valjda, potrebno ni navoditi da skraćenica *ing.* još nije ustuknula pred propisanim i, za sada, pravilnom *inž.*

Još su češće pogreške u vezi s novim skraćenicama tipa OUR i SIZ, koje treba smatrati imenicama, dakle, promjenljivim: OUR, -a, -u ... i SIZ, -a, -u; u množini: OUR-i, -â, -ima ... i SIZ-ovi ... Pa, -a, -u ... i SIZ, -a, -u; u množini: OUR-i, -â, -ima ... i SIZ-ovi ... Pa, ipak, čitamo i ovo:

— ... odlučivanje u OOUR-a i radnim organizacijama.

Začuduje da lektori i korektori propuštaju SR BiH umjesto SRBiH, SK BiH umjesto SKBiH. Služimo li se analogijom?



## Interpunkcija i pravopisni znaci

Često potpun iskaz, ispisan u zagradaama, ne završava tačkom, već se *tačka*, sasvim pogrešno, izostavlja ili, još gore, stavi iza zgrade.

Primjer. Iz našeg izdanja preuzeo je drugi izdavač Andrićevu nedovršenu prozu »Vino zvano žilavka« i bezrazložno prenio tačku gdje joj nije mjesto:

— ...obesni gosti. (»Taj misli da bi se otrovao zalogajem koji bi pojeo sam, bez izelica i badavadžija oko sebe«, govorio je Omerpaša kad bi se ljutio na Arifbega zbog njegove rasipnosti).

Isto, na drugom mjestu, u istoj pripovijeci:

— ...prave palačinke. (Kuhar je doktorov zemljak, Bečlija).

Često upotrebljavamo *navodnike* i kada nisu potrebni. Ne poštujemo dovoljno t. g) 124. člana Pravopisa: »Ali kada se tačno zna ili se nečim drugim označi na šta se odnosi dotični naziv, onda navodnike nije potrebno stavljati. Za naslove knjiga i nazive časopisa katkad je i samo veliko početno slovo dovoljno da otkloni svaku dvosmislenost.«

Uz to, katkad zaboravljamo na polunavodnike. Rijetko. No, bilo je i »težih« slučajeva, kada je bilo teško naći rješenje. Iz knjige smo, na primjer, preuzeli odlomak u kojemu je citat, a u tom citatu je neka riječ ili izraz pod navodnicima. Pa, ipak, rješenje se nađe u drugoj vrsti slova, podvlačenjem i sl.

Kao i navodnici, i *apostrof* se upotrebljava gdje nije potreban mada je izostavljen glas/slovo. Ne treba ga stavljati na kraju krnjeg infinitiva i krnjeg glagolskog priloga sadašnjeg, pogotovu mjesto samoglasnika u radnom glagolskom pridjevu. (Vidi: Pravopis, 137. član, pod b) i c.) Prelistamo li koju zbinku pjesama starijih i novijih izdanja, naći ćemo, siguran sam, suvišnih apostrofa. Možda je i to, doduše malen, ali ipak još jedan razlog, da lektori čitaju i poeziju prije no što »krene« u štampariju.

Smatram da ima lektora koji još uvijek ne osjećaju svagda značenjske razlike između složenica i polusloženica. U jednom divnom članku o umjetnosti u Bosni i Hercegovini zadovoljstvo mi je izazvalo precizno iskazivanje značenjske razlike crticom:

bosanskohercegovačka džamija (isti tip),

ali: bosansko-hercegovačka drvorezba (različita je u Bosni i Hercegovini).

Kad bismo dobro poznavali sličnosti i razlike polusloženica i složenica, ne bismo nalazili i ove, česte, pogreške: naučno-istraživački rad; ili socijal-demokratski; ili opšte-društveni (interesi);

i znali bismo kada treba pisati: naučnonastavni za razliku od: naučno-nastavni i sl.

(Ne)promjenljivost je jedan od uvjeta za pisanje crtice između prezimena i nadimka. Uvjerili ste se nedavno, prigodno, da su, na primjer, pogrešno napisali i (lektori) ostavili: Đuro Pucar-Stari (nijetko) i Mitar Trifunović-Učo (često).



Riječ-dvije potrebno je reći i o sposobnosti naših korektora. Uglavnom ne možemo kazati mnogo pohvalnih riječi, ako je i (smatram da je najveći) dio tzv. slovnih (i tehničkih, ne bi trebalo da nas ne zanimaju) grešaka njihova »zasluga«. Pa, i kada nije u pitanju razumljivost teksta, korektorovi propusti vrijeđaju autora, obscenjuju tekst i ponižavaju čitaoca.

Najčešće se može utvrditi da je korektorima pažnja zakazala: jedno slovo iz garmonda šeta u borgisu, ili jedno iz nonparela u petitu kroz čitavo jedno poglavlje; oštećeno ili ledirano slovo pojavljuje se u jednakim razmacima kroz čitavu knjigu... Dobro, korektor treba da bude i grafički i jezično obrazovan, dakle, školovan čovjek, ali mora imati i dobar vid i izvrsnu staloženost da bi »ulovio« grešku, da bi se radovao kada je nađe, jer će jedna manje biti u štampanom tekstu, ali i strpljivošću treba da se odlikuje kako bi inzistirao da se greška ispravi u korekturi (špalte) i reviziji (prelomljena strana), čak u superreviziji.

Znam iz iskustva koliko je dobar i savjestan nastavnik koji svojim učenicima prèglèdā ispravak pismene zadaće i priprema pažljivo ispravak ispravka, ali mi je poznato i koliko su rijetki takvi borci za čistotu iskaza svojih učenika, a žalosno je da se na tome ne inzistira niti se za to oni, č. najbolji i najuporniji, nagrađuju, pa uskoro odustaju birajući lakši, ne bolji, put i način. Znam, dalje, da je rijetkost ocjenjivanje korektorskog rada, a greške, one slovne, i dalje »pljušte«. Onoliko grešaka, koliko ih nalazimo u našim bosanskohercegovačkim izdanjima, ne može se pripisivati samo neodgovornosti štamparija, obimnom poslu i kratkom roku.

Sjećam se, kada smo, pripremajući bibliofilsko izdanje »Na kamenu, u Počitelju«, obećali Ivi Andriću knjigu bez stamparskih pogrešaka, odmahnuo je rukom... Čudio sam se, jer sam, ranije, više puta čuo da se veliki Andrić ljuti zbog grešaka kojih je sve više u novijim izdanjima njegovih knjiga, sve dok nije, kratko i jasno, kako je obično govorio, objasnio da ne vjeruje i da je već počeo odustajati od tog zahtjeva. No, još uvijek se pita je li moguće i u naše vrijeme dobiti knjigu bez pogreške. Izdali smo takvu, i nije jedina. Moguće je, dakle, Andrić je tom prilikom kazao da se knjiga bez greške podrazumijeva u radu zapadnoevropskih izdavača. A ljepota knjige dobrim dijelom zavisi od korektora.

Dvije godine ranije Redakcija mostarskog izdavača upisala je na kraju svoje prve knjige: »Iz poštovanja i ljubavi prema Maku Dizdaru, pjesniku i saradniku *Prve književne komune*, njegovim *Kamenim spavačem*, prvim u redoslijedu Male biblioteke, otpočinjemo izdavačku djelatnost.« Zadovoljstvo je što tu ljubav prema velikom pjesniku, ali i poštovanje utemeljitelja i čitalaca dokazuje i to što u knjizi nema ni slovne greške. I to postade, koliko je god moguće, praksa. Naišao sam na dva izdanja *Kamenog spavača*, u kojima je teška pogreška: »od zvijezda do zvijezda« (u jednom) i »od gnijezda do gnijezda« (u drugom) umjesto »od gnijezda do zvijezda« (u pjesmi »Smrt«).



A pogreške su česte. Shvaćam kada ih ima u dnevnom listu, u posljednjim vijestima, ali ih ne mora i ne smije biti u knjigama, bar u onima za koje nije važno hoće li se pojaviti u knjižarskom izlogu danas, sutra ili za dan-dva.

Pogolem bi bio popis pogrešaka kada bih naveo svaku iz samo jedne slabo odštampane knjige. Bilo je izostavljenih slova: Hercegov(i)na; zamjene slova u fonemskim opozicijama, gdje je korektor krivac za grubu pogrešku: bo(r)ac = bo(k)ac itd.

Rastavljanje riječi na kraju retka isključivo je »u nadležnosti« korektora. Pa, dobro, nije važno je li crtica stala na 10, 12 ili 14 cicera, ali su doista neoprostive pogreške u knjigama, slaganim na 22 do 28 cicera. Izgleda, uvriježilo se mišljenje da se rastaviti može kako bilo, odnosno svakako, pa i ovako:

st-var, orkest-ar, prih-vata, na-jnoviji itd.

Jedino je sigurno prenošenje crtice iz polusloženice u novi, sljedeći redak. To je, kažu, jedino novo; to znaju i slagari, poštuju to i korektori.

I na kraju, potrebno je postaviti još jedno pitanje: Poređuju li autori svoje rukopise sa štampanim djelom i uče li jezik i iz lektorskog rada? Rade li to novinari? Uče li urednici, voditelji i spikeri?

ОСВРТИ  
И ПРИКАЗИ